

551 82 Jönköping

Djurvårdsenheten
Birgitta Carlsson

Beslut

Datum
2025-02-18

Diarienummer
5.5.18-11580/2023

SVENSKA FÅRAVELSFÖRBUNDET
c/o Erica Lindberg,
Dalsångsvägen 53
812 93 KUNGSGÅRDEN

Ansökan om godkännande av Svenska Fåravelsförbundets avelsprogram för får av rasen Hånnlamb

Jordbruksverkets beslut

Jordbruksverket avslår din ansökan om godkännande av avelsprogram för får av rasen Hånnlamb.

Beskrivning av ärendet

Svenska Fåravelsförbundet är en av Jordbruksverket erkänd avelsorganisation (dnr 5.5.18-02640/2023), med ett sedan tidigare godkänt avelsprogram för får av rasen Gutefår (dnr 5.5.18-02694/2023). Gutefår är en ras som omfattas av det svenska bevarandeansvaret, det vill säga en husdjursras som vi har ett särskilt nationellt ansvar att värna och bevara inför framtiden.

Den 16 juni 2023 ansökte du om godkännande av ett avelsprogram för får av rasen Hånnlamb, vilket skulle innebära att rasen Gutefår delas upp i två raser. I ansökan beskriver du bland annat att Gutefåren sedan slutet av 1980-talet hållits i två distinkta populationer, som sedan 2000-talets början förvaltats i två separata genbanker av olika rasföreningar. Då de djur som förvaltats i rasföreningen GutefårsAkademins genbank är en population som hållits isolerad från andra djur i flera generationer anser du att de kan utgöra grunden för en ny fårras med namnet Hånnlamb.

Av avelsprogrammet som bifogats ansökan framgår att rasen Hånnlamb ska utgöras av ca 1500 får som i nuläget tillhör GutefårsAkademins genbank. Dessa är idag registrerade i stamboken för Gutefår. Det framgår också att du avser att utnyttja möjligheten i artikel 19 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/1012¹ (Zooteknikförordningen) att införa djur med dokumenterad härstamning men som idag inte finns registrerade i stamboken som founders.

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/1012 av den 8 juni 2016 om avelstekniska och genealogiska villkor för avel, handel med och införsel till unionen av renrasiga avelsdjur, hybridavelssvin och avelsmaterial från dem och om ändring av förordning (EU) nr 652/2014, rådets direktiv 89/608/EEG och 90/425/EEG och om upphävande av vissa akter med avseende på djuravel (förordningen om djuravel)

Den 14 september 2023 begärde vi kompletteringar av din ansökan och bland annat ett förtydligande om en ny ras ska skapas, eller om en ras ska återskapas, samt en beskrivning av en detaljerad plan för detta. Vi begärde också att du skulle ta bort ett antal uppgifter i avelsprogrammet som specifikt rörde ditt arbete med genbank, och som inte hade stöd i Zooteknikförordningen. Vi begärde även en tydlig motivering till varför du anser att Hånnlamb bör bevaras som en egen ras, bland annat genom att beskriva hur de skiljer sig från Gutefåren. Vi efterfrågade också uppgifter om hur stor andel av den totala gutefårspopulationen som rasen Hånnlamb skulle utgöra.

Du inkom med en kompletterad version av avelsprogrammet den 24 oktober 2023, där du förtydligat att du avser att skapa en ny ras. Du har också mer utförligt beskrivit hur du avser att säkra återinförandet av founders i stamboken genom att köpa in djur eller att fler besättningar ansluter sig till avelsprogrammet, samt hur bedömningen av vilka djur som anses vara rasens founders ska gå till. Du kompletterade även informationen om vilka skillnader som du anser finns mellan de två populationerna inom rasen Gutefår, bland annat att vita djur eller djur med tårfläckar inte återfinns bland djuren som omfattas av GutefårsAkademiens genbank. Skillnaderna ska ha uppstått till följd av de olika genbankernas syn på rasrenhet.

Den 7 maj 2024 begärde vi kompletteringar och förtydliganden baserat på den nya versionen av avelsprogrammet. Vi bad dig redogöra för tanken bakom att ha bevarande som enda avelsmål när du avser att skapa en helt ny ras. Vi bad dig ytterligare utveckla och tydliggöra rasbeskrivningen där det framgår hur raserna skulle skilja sig åt utseendemässigt och vilka väsentliga egenskaper som skiljer Hånnlamb från övriga Gutefår. Vi hänvisade även till en studie som SLU gjort (Rochus *et al*, 2020)² som visat att Gutefår från båda genbankerna tillhör samma grupp genetiskt. Vi bad dig också återigen komplettera med information om hur stor andel av gutefårspopulationen som Hånnlamben skulle utgöra. Populationen måste vara tillräckligt stor, med tillräcklig genetisk variation för att uppnå gynnsam bevarandestatus på sikt. Det antal djur som skulle kvarstå i stamboken för Gutefår får inte heller vara för litet så bevarandet av den rasen äventyras. Den 7 juni 2024 inkom du med svar på de frågor vi ställt.

Den 13 juni 2024 hölls ett möte där vi bland annat svarade på era frågor om vad vi förväntar oss att få in för underlag för att vid en prövning kunna godkänna en ansökan om avelsprogram för att återskapa en ras. Vi framförde bland annat att vi i vår bedömning lägger stor vikt vid de för rasen väsentliga egenskaperna eller särdragen, vilka ligger till grund för motiveringen varför en ny ras ska skapas eller en gammal ras återskapas. Du framförde bland annat att det väsentliga för dig är att

² Population structure of five native sheep breeds of Sweden estimated with high density SNP genotypes. Rochus CM, Jonas E, Johansson AM. BMC Genet. 2020 Mar 6;21(1):27. doi: 10.1186/s12863-020-0827-8.PMID: 32143561

djuren i GutefårAkademins genbank under lång tid har hållits och bevarats separat från andra djur inom rasen Gutefår.

Den 18 augusti 2024 kom ett uppdaterat avelsprogram in till oss där det framgår att du nu istället avser att återskapa en ras. Du kompletterade också med nya uppgifter om antal djur som skulle ingå i raserna Hånnlamb respektive Gutefår. Den 23 september 2024 och den 11 november 2024 inkom du med ytterligare några mindre kompletteringar som bland annat rörde antal besättningar med djur som skulle omfattas av avelsprogrammet för Hånnlamb samt hur du tänkt att djur ska flyttas mellan stamböckerna för Gutefår och Hånnlamb.

Sökande i detta ärende om godkännande av avelsprogram är den erkända avelsorganisationen Svenska Fåravelsförbundet. Under handläggningen av detta ärende har Jordbruksverket också kontaktats av rasföreningarna GutefårAkademin och Föreningen Gutefåret. Dessa föreningar har i vissa fall lämnat motstridiga uppgifter avseende bland annat historik och avelsmål inom respektive genbank. Det som Jordbruksverket bedömer i den slutgiltiga handläggningen är innehållet i den version av avelsprogrammet som skickades in av Svenska Fåravelsförbundet den 20 november 2024.

Motivering

Av artikel 8 i förordning (EU) 2016/1012 framgår att en avelsorganisation eller avelsverksamhet ska lämna in ansökan om godkännande av avelsprogram till den behöriga myndighet som har erkänt organisationen. Den behöriga myndigheten ska utvärdera avelsprogrammet i enlighet med krav som specificeras i punkt 3 a) – c) i samma artikel.

Av 8 § förordning (2006:816) om kontroll av husdjur m.m. framgår att Jordbruksverket är behörig myndighet att utföra uppgiften att utvärdera och godkänna avelsprogram.

I bilaga I till förordning (EU) 2016/1012 anges krav för erkännande av avelsorganisationer och godkännande av avelsorganisationers avelsprogram. I del 1, punkt A4 framgår att en avelsorganisation för varje avelsprogram ska ha en tillräckligt stor population avelsdjur inom det geografiska område som ska omfattas av avelsprogrammet. De ska vidare enligt punkt B1a) ha ett tillräckligt stort antal uppfödare som deltar i avelsprogrammet. I punkt 1i), del 2 i samma bilaga framgår att om avelsprogrammet gäller skapande av en ny ras, eller återskapande av en ras enligt artikel 19 ska avelsprogrammet innehålla uppgifter om de närmare omständigheter som motiverar skapandet av den nya rasen eller återskapandet av den rasen.

Jordbruksverket baserar detta beslut på den slutgiltiga versionen av avelsprogrammet som kom in till oss den 20 november 2024. Vi bedömer att de omständigheter du anger som motivering till återskapandet av rasen inte visar på en tillräckligt tydlig skillnad från den befintliga rasen Gutefår. Det avelsprogram för

Gutefår som du redan har fått godkänt omfattar samma population och har samma avelsmål som det som du angett för Hånnlamb.

Gutefår är en ras som finns upptagen på listan över raser som Sverige har tagit på sig ett särskilt ansvar att bevara för framtiden. Dessa raser finns utpekade i den nationella handlingsplanen Bevara, nyttja och utveckla – handlingsplan för uthållig förvaltning av svenska husdjursraser 2023–2027. Att splittra den befintliga rasen Gutefår i två delar är inte i linje med målsättningen att verka för att de svenska husdjursraserna bibehåller befintlig genetisk variation och att populationsstorleken hos raserna inte minskar.

Mot ovannämnda bakgrund ska din ansökan om godkännande av avelsprogram för rasen Hånnlamb avslås.

Hur du överklagar

Du kan överklaga detta beslut till Förvaltningsrätten i Jönköping. Överklagandet ska vara skriftligt. När du överklagar ska du skriva

- vilket beslut du överklagar
- hur du vill att beslutet ska ändras
- varför du tycker att det ska ändras.

Du ska adressera ditt överklagande till förvaltningsrätten, men skicka eller lämna det till:

Jordbruksverket

551 82 Jönköping

Du kan också skicka överklagandet till jordbruksverket@jordbruksverket.se.

Ditt överklagande måste ha kommit in till Jordbruksverket inom tre veckor från den dag som du tagit del av beslutet.

I detta ärende har enhetschefen Anna Tilly beslutat. Birgitta Carlsson har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också Karin Olsson, David Slottner, Caroline Johansson, Pernilla Strigner och verksjuristen Eva Kjell deltagit.

Detta beslut har fattats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Jordbruksverket skickar kopia för kännedom till

Länsstyrelsen i Uppsala län